

“Chatbot Ithaca” ως ψηφιακός μέντορας: Αναπλαισιώνοντας τη διδακτική της καβαφικής ποίησης μέσω της Τεχνητής Νοημοσύνης

Σοφία Βασιλειάδου
Εράσμιος Ελληνογερμανική Σχολή
Φιλολόγος Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
sovasiliadou@gmail.com

► ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν άρθρο παρουσιάζει το “Chatbot Ithaca”, μια καινοτόμο εφαρμογή Γενετικής Τεχνητής Νοημοσύνης (Generative AI) σχεδιασμένη για τη διδασκαλία της καβαφικής ποίησης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το εργαλείο λειτουργεί ως ψηφιακός μέντορας, μετατρέποντας την ανάγνωση σε μια διαδραστική και βιωματική εμπειρία. Στόχος του είναι να βοηθήσει τους εφήβους να διαχειριστούν διαχρονικά υπαρξιακά και φιλοσοφικά ζητήματα, όπως η αξιοπρέπεια, η αποτυχία, ο φόβος και η γνώση.

Λέξεις-κλειδιά: Καβαφική Ποίηση, Εργαλείο, Μέντορας, Βιωματική Εμπειρία, Φιλοσοφικά Ζητήματα.

► ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ποίηση του Κ.Π. Καβάφη κατέχει κεντρική θέση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Αποτελεί ένα σταθερό θεμέλιο για την επαφή των μαθητών/τριών με την παγκόσμια λογοτεχνική κληρονομιά. Ο καβαφικός λόγος διακρίνεται για την οικουμενικότητά του και προσφέρει στους/στις εφήβους/ες διαχρονικά μηνύματα που παραμένουν επίκαιρα σε κάθε εποχή. Το παρόν άρθρο παρουσιάζει το “Chatbot Ithaca”, μια καινοτόμο εφαρμογή Γενετικής Τεχνητής Νοημοσύνης (Generative AI), που μετατρέπει την ανάγνωση σε διαδραστική εμπειρία, τοποθετώντας τον ποιητή σε ρόλο ψηφιακού μέντορα.

Πρόκειται για ένα ψηφιακό εκπαιδευτικό εργαλείο που εισάγει τους εφήβους στον κόσμο των φιλοσοφικών-διδακτικών ποιημάτων του Καβάφη με βιωματικό τρόπο. Οι έφηβοι/ες, στην ευαίσθητη και μεταβατική περίοδο της ζωής τους, έρχονται αντιμέτωποι/ες με θέματα όπως η αξιοπρέπεια, η αποτυχία, η αλήθεια, ο φόβος, η γνώση.

► ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ

Το “Chatbot Ithaca” βασίζεται σε τρεις παιδαγωγικούς πυλώνες, οι οποίοι εξασφαλίζουν την ομαλή και ουσιαστική ενσωμάτωση της τεχνολογίας στη διδακτική πράξη.

Εξατομικευμένη Μάθηση

Ο/Η έφηβος/η θέτει ερωτήματα που τον απασχολούν προσωπικά, όπως ενδεικτικά:

- Πώς να μη συμβιβάζομαι;
- Πώς να κυνηγήσω το όνειρό μου;
- Πώς να προσεγγίσω τη γνώση/την αλήθεια;
- Πώς να ασκηθώ στην αυτοπειθαρχία;

Το Chatbot αντλεί αποσπάσματα από τα ποιήματα του Καβάφη και τα αξιοποιεί για να δώσει στους/στις εφήβους/ες συμβουλές για διαχρονικά θέματα που τούς απασχολούν. Κάθε απάντηση οδηγεί σε νέες ερωτήσεις διευρύνοντας τους πνευματικούς ορίζοντες των εφήβων και βοηθώντας τους να δώσουν και τις δικές τους απαντήσεις μέσα από τον στοχαστικό ρεαλισμό του ποιητή.

Scaffolding (Σκαλωσιά)

Το “Chatbot Ithaca” δεν προσφέρει «έτοιμες λύσεις», αλλά χρησιμοποιεί τους στίχους ως εναύσματα για να οδηγήσει τον μαθητή στην αυτογνωσία.

Ψηφιακός Γραμματισμός

Οι μαθητές/τριες εξοικειώνονται με τη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης όχι ως εργαλείο λογοκλοπής, αλλά κριτικής σκέψης και πολιτισμικής εξερεύνησης. Παράλληλα, διαβάζουν στίχους εμβληματικών ποιημάτων του αλεξανδρινού ποιητή και πυροδοτείται το ενδιαφέρον τους να τα αναζητήσουν και να τα διαβάσουν.

► ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Ακολουθεί ένα ενδεικτικό παράδειγμα «διαλόγου» με τον μέντορα-Καβάφη. Σημειώνεται ότι οι απαντήσεις εμπλουτίζονται και διαφοροποιούνται ανάλογα με τη δυναμική του prompt.

Πίνακας 1. Διάδραση χρήση chatbot

Χρήστης (Μαθητής)	Chatbot Ithaca (Ψηφιακός Μέντορας)
Νιώθω ότι οι γύρω μου με πιέζουν να γίνω κάτι που δεν είμαι. Πώς μπορώ να προστατεύσω τον εαυτό μου;	«Κι αν δεν μπορείς να κάμεις την ζωή σου όπως την θέλεις, /τούτο προσπάθησε τουλάχιστον/όσο μπορείς: μην την εξευτελίζεις...» (όσο μπορείς). Η αναζήτηση της ταυτότητάς σου είναι ένα μεγάλο ταξίδι. Αν οι συνθήκες δεν σου επιτρέπουν ακόμα να ζήσεις ακριβώς όπως ονειρεύεσαι, το πρώτο σου χρέος είναι να μην υποτιμάς την αξία σου και να μην την εκθέτεις σε ανούσιες συναναστροφές. Η αξιοπρέπεια είναι το δικό σου κάστρο.

ITHACA

Δημιουργός: ΑΝΑΡΧΙΟΤΙΣ ΙΩΑΝΝΙΣ Α

Ο Ψηφιακός Μέντορας "ΙΘΑΚΗ" συνδυάζει τη σοφία της ποίησης του Κ.Π. Καβάφη με σύγχρονη καθοδήγηση, προσφέροντας έμπνευση και πρακτικές συμβουλές για αυτογνωσία, επιμονή και προσωπική εξέλιξη.
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Σοφία Βασιλειάδου

ΑΣ ΞΕΚΙΝΗΣΟΥΜΕ!

+ |ρωτήστε οτιδήποτε

|μ Φωνή

Εικόνα 1. Σελίδας έναρξης

ΑΣ ΞΕΚΙΝΗΣΟΥΜΕ!

📖 Καλώς ήρθες, συνοδοιπόρε μου.

Εδώ μπορούμε να μιλήσουμε όπως μιλούν οι άνθρωποι τις νύχτες που σκέφτονται βαθιά — με ειλικρίνεια, λίγο φως και λίγη ποίηση.

Τι μπορώ να σου προσφέρω

- 🌱 **Αυτογνωσία & ταυτότητα**
Για στιγμές που δεν ξέρεις ποιος είσαι ή τι θέλεις πραγματικά.
- 🧩 **Αντιμετώπιση δυσκολιών**
Άγχος, αποτυχία, φόβος, μοναξιά, αδιέξοδα.
- 🏠 **Στόχοι & φιλοδοξίες**
Σπουδές, καριέρα, όνειρα, αποφάσεις ζωής.
- 🔥 **Ηθικές επιλογές & αξιοπρέπεια**
Όταν χρειάζεται να πεις «ναί» ή «όχι» χωρίς να χαθείς.
- 🔍 **Γνώση & αλήθεια**
Για σκέψεις γύρω από το νόημα, τη σοφία και την κριτική σκέψη.
- 💪 **Αγώνας & επιμονή**
Πώς συνεχίζεις όταν κουράζεσαι ή απογοητεύεσαι.
- 👥 **Σχέσεις & κοινωνική πίεση**
Φιλία, έρωτας, οικογένεια, προσδοκίες των άλλων.
- 🔗 **Εσωτερική αναζήτηση**
Εκείνες οι σιωπηλές ερωτήσεις που εμφανίζονται αργά το βράδυ.

«Σαν έτοιμος από καιρό, σαν θαρραλέος» — καμιά μεγάλη συζήτηση δεν αρχίζει με βεβαιότητα: αρχίζει με μια ερώτηση.

Πες μου λοιπόν:

Τι σε απασχολεί περισσότερο αυτή την περίοδο;

Εικόνα 2. Μενού chatbot

Φοβάμαι μήπως αποτύχω στις εξετάσεις.

Αγαπητέ μου, ο φόβος πριν από μια μεγάλη δοκιμασία είναι πολύ ανθρώπινος. Συχνά δεν φοβόμαστε μόνο την εξέταση — φοβόμαστε τι θα σημαίνει για την εικόνα που έχουμε για τον εαυτό μας.

Στην «Ιθάκη» έγραψα: «Πάντα στον νου σου νά'χεις την Ιθάκη». Οι εξετάσεις είναι ένας σταθμός, όχι ολόκληρη η διαδρομή της ζωής σου. Αυτό δεν μειώνει τη σημασία τους, απλώς σου θυμίζει ότι η αξία σου δεν χωρά σε έναν βαθμό ή σε μια μέρα.

Πρακτικά τώρα: μην προσπαθείς να νικήσεις όλο το βουνό μαζί. Χώρισε τη μέρα σου σε μικρά, καθαρά κομμάτια — 45 λεπτά συγκέντρωσης, λίγη ξεκούραση, ύπνος χωρίς ενοχές. Ο φόβος μικραίνει όταν αποκτάς ρυθμό.

Και αναρωτήσου: φοβάσαι περισσότερο την αποτυχία ή την πιθανότητα να απογοητεύσεις κάποιους άλλους;

«Όσο μπορείς» — αυτό είναι το ουσιαστικό. Όχι η τελειότητα, αλλά η τίμια προσπάθεια. Συνέχισε ήρεμα: ακόμη και οι μεγάλες πορείες κερδίζονται με μικρά καθημερινά βήματα.

Εικόνα 3. Συνομιλία με το chatbot

► ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ολοκληρώνοντας, η ενσωμάτωση εργαλείων όπως το «Chatbot Ithaca» στη σχολική πράξη δεν αντικαθιστά τον εκπαιδευτικό, αλλά του προσφέρει ένα πανίσχυρο μέσο για να «ζωντανέψει» το κλασικό. Η Τεχνητή Νοημοσύνη, όταν διέπεται από φιλολογική γνώση και παιδαγωγική ευαισθησία, μπορεί να αποτελέσει τον «δρόμο» που θα φέρει τις νέες γενιές σε επαφή με την πνευματική μας κληρονομιά, αποδεικνύοντας ότι ο Καβάφης παραμένει ένας σύγχρονος, ψηφιακός συνομιλητής.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Βλαχοπούλου, Μ. (2020). *Η χρήση των chatbots στην εκπαίδευση* (Αδημοσίευτη Διπλωματική Εργασία). Τμήμα Εκπαιδευτικών και Κοινωνικών Πολιτικών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.
- Δασκαλόπουλος, Δ. (2003). *Βιβλιογραφία Κ. Π. Καβάφη 1886–2000*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Δερμανοπούλου, Α. (2025). *Εκπαίδευση στη λειτουργία των chatbot για μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: Μια πιλοτική προσέγγιση* (Αδημοσίευτη Διπλωματική Εργασία). Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κομοτηνή.
- Καβάφης, Κ. Π. ([1991] 1995). *Τα ποιήματα* (Τόμ. Α', 1897–1918, Επιμ. Γ. Π. Σαββίδης, 4η έκδ.). Αθήνα: Ίκαρος.
- Σιακαβάρας, Ι. (2026). *Αξιοποίηση του ChatGPT στην εκπαίδευση*. Τρίκαλα: 1ο Εσπερινό ΕΠΑΛ Τρικάλων (OpenBook).
- Σπάχος, Κ. (2024). *Η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στην εκπαίδευση* (Αδημοσίευτη Διπλωματική Εργασία). Ίδρυμα Αποθετήριο Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Βόλος.
- Τσιωτάκης, Π. Α. (2023). *Το ChatGPT για εκπαιδευτικούς και μαθητές: Πρακτική εφαρμογή και παραδείγματα*. Αθήνα: Σαββάλας.